

جغرافیا و روابط انسانی، تابستان ۱۳۹۷، دوره ۱، شماره ۱

بررسی تعادل فضایی دهستان های شهرستان کامیاران در سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ (بر اساس مدل رتبه - اندازه)

سعیدی صالحی^{۱*}، پرستو لطفی^۲، مهری ویسی^۳

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه پیام نور، ایران

۲- دانش آموخته کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه زنجان، ایران

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه پیام نور، ایران

sadisalehi7375@gmail.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۶/۱۵

تاریخ بازنگری: ۱۳۹۷/۰۶/۱۴

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۰۶/۱۱

چکیده:

به کارگیری معیارها و روش های کمی جهت سطح بندی سکونتگاه ها در سیستم فضایی مناطق از سوی منجر به شناخت میزان نابرابری نقاط سکونتگاهی شده و از سوی دیگر معیاری جهت تلاش در راستایی کاهش فقر و نابرابری های موجود میان آنها محسوب می گردد، این تحقیق به بررسی و سنجش شاخص های توسعه انسانی در دهستان های شهرستان کامیاران واقع در استان کردستان بر اساس شاخص های آموزشی، فرهنگی و ورزشی-سیاسی-اداری، برق، گاز، آب- بهداشت و درمان-مخابرات و ارتباطات پرداخته شد، روش انجام تحقیق حاضر توصیفی-تحلیلی است، گردآوری اطلاعات با استفاده از منابع کتابخانه ای انجام گرفته، مدل مورد استفاده در این تحقیق مدل رتبه-اندازه است که برای سنجش میزان تعادل فضایی بین توزیع خدمات و جمعیت در دهستان این شهرستان بر اساس آمار ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ پرداخته شد، بر اساس آمار ۱۳۹۰ R در این مدل ۰,۸۲۲ به دست آمده است که نشان دهنده این است که تعادل فضایی به نسبت خوبی بین توزیع خدمات و جمعیت در دهستان های شهرستان کامیاران وجود دارد اما بر اساس آمار ۱۳۹۵ R برابر ۰,۵ می باشد که تعادل فضایی بین بین خدمات و جمعیت در دهستان های شهرستان کامیاران وجود ندارد.

کلمات کلیدی: شاخص توسعه انسانی، مدل رتبه-اندازه، شهرستان کامیاران

مقدمه و طرح مسئله:

یکی از شاخص های مهم که در تعیین درجه توسعه یافتگی کشورها استفاده می شود شاخص توسعه انسانی است، توسعه انسانی یعنی بهبود کیفیت زندگی یا ارتقاء استانداردها زندگی افراد در یک کشور و یا یک منطقه است. (آذر ۵۵، ۱۳۸۵) مفهوم توسعه و توسعه یافتگی از تقریباً نیمه دوم قرن بیستم در جهان مطرح شد (زویل زاده و همکاران ۶۷: ۱۳۹۱) شاخص توسعه انسانی وسیله برای اندازه گیری پیشرفت انسانی در یک بافت مقایسه ای بین المللی، ملی و منطقه ای است (جمعه پور ۱۳۸۵: ۲۲۵) توسعه انسانی یکی از نظریه های متاخر توسعه بشمار می رود که از دهه ۱۹۹۰ به بعد مقبولیت عام یافت، از دید توسعه انسانی بر خوداری از زندگی طولانی، سالم و خلاق هدف نهایی توسعه است (شیرزادی، ۱۱۰: ۱۳۹۱) هدف اصلی توسعه حذف نابرابری هاست، بهترین مفهوم توسعه، رشد همراه با عدالت اجتماعی است (قرخلو و حبیبی، ۶۰، ۱۳۸۵) از نظر آمارتیسن اجرای توسعه انسانی دو اثر مستقیم و غیر مستقیم دارد اثر مستقیم در اثر افزایش سواد و بهداشت، امید به زندگی بر کیفیت زندگی مردم اثر می گذارد، حتی اگر به توسعه اقتصادی و صنعت در کشورها منجر نشود، اثر دوم که آن به شکلی غیر از طریق افزایش امکانات آموزشی و بهداشتی، توسعه اقتصادی و رشد صنعتی را تسهیل می کند و کارایی آن را بهبود می بخشد و تمامی این عوامل به نوبه خود در ارتقای کیفیت زندگی مردم موثر است (خاکپور و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۹۲) اولین شاخص توسعه انسانی توسط محبوب الحشق به همراه تیم ۱۱ نفره او طی سال ۹۸-۱۹۸۰ تهیه و منتشر شد. این گزارش بعدها توسط افراد و متخصصین زیادی مورد توجه قرار گرفت و روند های مشابهی برای مشخص کردن کشورها و مناطق بکار گرفته شد. در همین راستا فرهاد نوربخش در دانشگاه گلاسکو به بررسی شاخص های توسعه انسانی پرداخت که کانادا رتبه ۱ و دانمارک رتبه ۲۲ شد (نوربخش، ۳۹: ۱۳۸۲) شاخص توسعه یافتگی سهم تعیین کننده ی در تغییرات و پیش بینی شاخص فقر و محرومیت دارند، نبود نگرش جنسیتی در برنامه ریزی به منظور بهبود شاخص های فقر نه تنها منجر به بهبود شاخص در شاخص های جنسیتی فقر نشده است بلکه به افزایش شکاف ها شده است (خانی-مردانی، ۹۳: ۱۳۸۷) از دهه ۱۹۷۰ توسعه روستایی به عنوان مفهومی تلقی شده است که قصد ارتقای استانداردهای زندگی افراد را دارد و پیش زمینه ای برای کاهش فقر روستایی قلمداد می شود. در دهه ۸۰ با بسط مفهوم توسعه پایدار عرصه های جدیدی در شاخص های توسعه به ویژه در مناطق روستایی گشوده شد، رویکرد جامع به بهبود بخشی کیفیت زندگی انسان ها در جهت تحقق رفاه اقتصادی، اجتماعی و محیطی سکونتگاه های انسانی تعریف گردید (Torjman 2.2002) شاخص *HDI* معیار کلی از وضعیت توسعه انسانی است که دست آورد کشورها را در سه بعد اساسی توسعه شامل بهداشت و سلامت، آموزش و سطح استاندارد زندگی را نشان می دهد (امیری، ۱۳۹۰: ۱۳۳) در این پژوهش وضعیت تعادل فضایی دهستان های شهرستان کامیاران در سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ بررسی می شود، که خدمات در ۶ دهستان جمعیت متناسب با جمعیت توزیع شده است یا خیر، که بر این اساس شاخص های آموزشی، فرهنگی و ورزشی-سیاسی و اداری-برق، گاز و آب-بهداشتی و درمانی-بازرگانی و خدمات-مخابرات و ارتباطات می باشد

پیشینه پژوهش:

(کریم کشته و زمانیان ۱۳۸۳:۳۷) در مقاله با عنوان بررسی شاخص توسعه انسانی در استان سیستان و بلوچستان انجام شد نشان می دهد که شاخص توسعه انسانی استان سیستان و بلوچستان بهبود یافته است و از رقم ۰/۳۳۶ در ال ۱۳۶۸ له ۰/۵۹۶ در سل ۱۳۷۹ رسید که این رشد نشانگر افزایش امید به زندگی، شاخص نرخ باسوادی و بهبود نرخ باسوادی بزرگ سالان و بهبود نرخ ثبت نام ناخالص در کلیه قاطع تحصیلی است، شاخص توسعه انسانی بر حسب جنسیت از ۰/۲۹۶ به ۰/۴۵۱ افزایش یافته است که در اثر بهبود وضعیت آموزش زنان بوده است و همچنین شاخص فقر انسانی از ۴۹/۶۳ درصد به ۳۲/۶۶ درصد کاهش یافته است. بهرامی (۱۳۹۲:۹۱) در مقاله ی با عنوان بررسی روند عدالت اجتماعی با استفاده از شاخص های توسعه انسانی در ایران، به این نتیجه رسید که روند رشد شاخص های توسعه انسانی ایران تغییرات مثبتی داشت است به طبق اعلام این سازمان ها شاخص های توسعه انسانی ایران از ۰/۵۷۱ در سال ۱۹۷۵ به رقم ۰/۷۵۹ در سال ۲۰۰۵ رسیده است، همچنین در تحقیق بهرامی (۱۳۹۱:۹۴) بررسی روند عدالت اجتماعی با استفاده از شاخص های توسعه انسانی در ایران طی دو دهه اخیر نشان میدهد که با وجود پیشرفت های شاخص های توسعه انسانی این امکانات در بین استان های مختلف به صورت متعادل توزیع شده است. عصارای آرانی و افضلی (۱۳۸۸:۷۴) با مقاله ی با عنوان اندازه دولت در کشورهای نفتی در مقایسه با کشورهای غیر نفتی در سال ۲۰۰۶-۱۹۹۰ به نتیجه بزرگ بودن دولت هادر کشورهای نفتی رسیدند و دلیل ان عملکرد نامطلوب و پایین کیفیت کالاهای بخش عمومی دانسته و بیان کردند که اثرگذاری دولت در کشورهای درحال توسعه بیشتر بوده است. در تحقیق مهدی لو و همکاران (۱۳۹۵:۲۸) با عنوان بررسی رابطه علیت بین شاخص های توسعه انسانی در ایران نشان می دهد که با افزایش درآمد های نفتی و به تبع آن رشد اقتصادی، شاخص توسعه انسانی مانند کالاهای مصرفی فقط با صرف هزینه ازسوی دولت خریداری شده و افزایش می یابد و فقط در شرایط رکودی است که شاخص توسعه انسانی مانند کالای سرمایه ای در قبال هزینه های صورت گرفته منافی برای اقتصاد ایجاد می کند، براساس تحقیق صادقی و همکاران (۱۳۸۵:۲۹۱) با عنوان توسعه انسانی در ایران انجام گرفت میتوان چنین استنباط کرد، شاخص *HDI* نشان می دهد که استان های اذربایجان غربی، اردبیل، کردستان، سیستان و بلوچستان دارای فقر انسانی بالاتر هستند و استان های تهران-اصفهان-سمنان سطح فقر نسبت به سایر نقاط نشان میدهد. (مظفر زاده ۱۳۸۰:۵۵)، به بررسی شاخص نیروی انسانی و تاثیر آن در روند علم و فناوری پرداخت و علت وجود شکاف عمیق و فزاینده که بین استانداردهای زندگی مردم در کشورهای توسعه یافته و کشورهای توسعه نیافته را اساسا ناشی از فاصله ی علمی و فنی بین آنها عنوان نمود است. در مقاله ای هم که توسط (سامتی و همکاران ۱۳۹۰:۱۸۳) راجب تحلیل تاثیر شاخص های حکمرانی خوب بر شاخص توسعه انسانی صورت گرفت کیفیت حکمرانی خوب که از طریق میانگین موزون شاخص های حکمرانی محاسبه شده است، اثر مثبت و به لحاظ آماری کاملا

معنادار بر *HDI* دارد. هم چنین از بین شش شاخص حکمرانی خوب شاخص های ثبات سیاسی، کارایی دولت، کیفیت قوانین و مقررات و حاکمیت قانون اثری مثبت و به لحاظ آماری کاملاً معنادار بر شاخص توسعه انسانی دارند.

روش تحقیق:

تحقیق حاضر از لحاظ روش، توصیفی - تحلیلی، از لحاظ هدف، کاربردی و از لحاظ گردآوری اطلاعات ترکیبی از روش اسنادی- کتابخانه ای است، مدل مورد استفاده در تحقیق، مدل رتبه اندازه است، مدل رتبه - اندازه از فرمول زیر تبعیت می کند

$$R = \frac{1 - \sum d^2}{N^2 - n}$$

روال کار بدین صورت بوده که بعد از تهیه و جمع آوری اطلاعات مربوط به خدمات و جمعیت مربوط به دهستان های شهرستان میزان همبستگی بین جمعیت و خدمات مشخص شده است در این مدل مقدار *R* نشان دهنده اختلاف بین خدمات و جمعیت که هرچه این مقدار به یک نزدیک تر باشد نشانگر این است که توازن و عدالت برقرار است و هرچه به صفر هم نزدیک تر باشد نشانه عدم توازن و عدالت در بین دهستانها می باشد. شاخصهای این تحقیق از اطلاعات و آمار این تحقیق از فرهنگ آبادی های ۱۳۹۰ استخراج شده که در جدول شماره ۲ آمده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

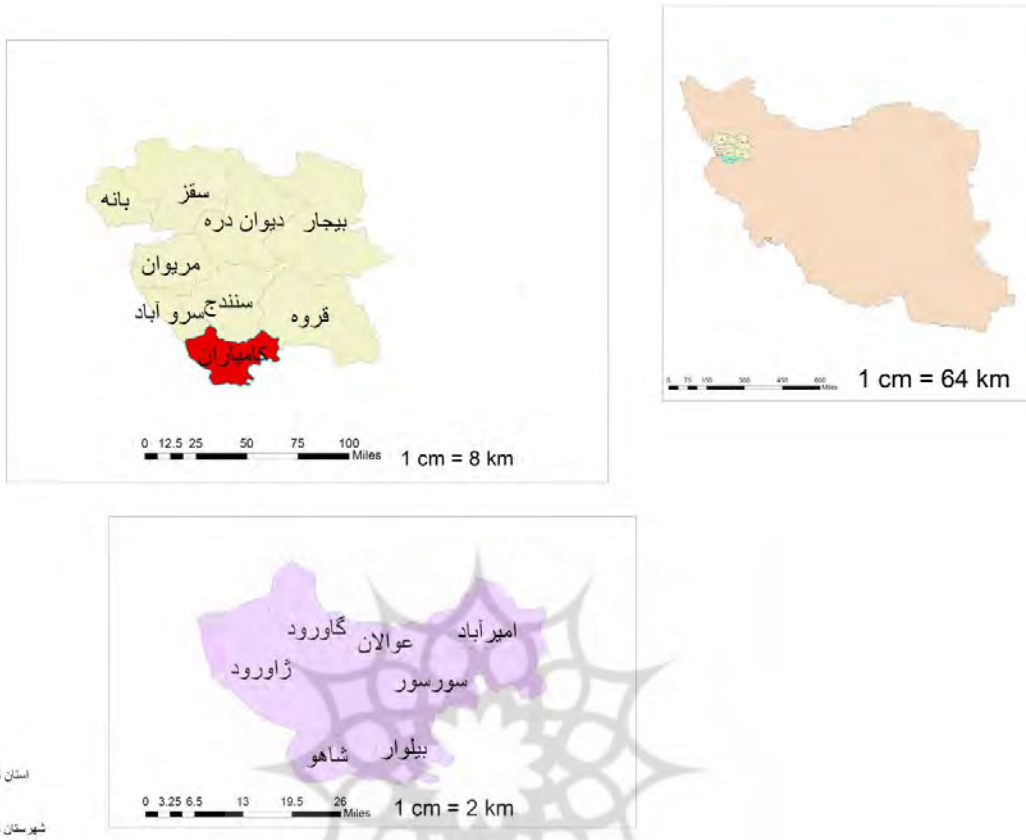
جدول ۱- گویه ها و شاخص های بکار رفته در پژوهش

ردیف	شاخص	گویه
۱	طرح هادی	اجرای طرح هادی
۲	محل خرید مایحتاج مردم	محل خرید مایحتاج مردم
۳	آموزشی، فرهنگی و ورزشی	مهد، دبستان، مدرسه راهنمایی شبانه روزی پسرانه و دخترانه، مدرسه راهنمایی پسرانه و دخترانه، دبیرستان شبانه روزی پسرانه و دخترانه، هنرستان فنی و حرفه ای دخترانه و پسرانه، بوستان روستایی، کتابخانه عمومی، زمین ورزشی، سالن ورزشی
۴	مذهبی	مسجد، اما زاده، اماکن مذهبی سایر ادیان، مدرسه علمیه، امام جماعت، خانه عالم
۵	سیاسی و اداری	شورای اسلامی روستا، دهیاری، پاسگاه نیروی انتظامی، مرکز خدمات جهاد کشاورزی-مروج کشاورزی، شورای حل اختلاف، شرکت تعاونی
۶	برق، گاز، آب	برق شبکه سراسری، موتور برق دیزلی، انرژی نو، گاز لوله کشی، آب لوله کشی، سامانه تصفیه آب
۷	بهداشتی و درمانی	حمام عمومی، مرکز بهداشت، داروخانه، خانه بهداشت، پایگاه بهداشت، دندانپزشک، بهیار یا مامای روستایی، دامپزشک و تکنسین دامپزشکی، آزمایشگاه و رادیولوژی، غسالخانه، سامانه جمع آوری زباله، پایگاه آتشنشانی
۸	بازرگانی و خدمات	نمایندگی پخش نفت سفید، نمایندگی پخش سیلندر گاز، فروشگاه تعاونی، بقالی، نانوا، گوشت فروشی، قهوه خانه، بانک، تعمیرگاه ماشین آلات کشاورزی، تعمیرگاه ماشین الات غیر، جایگاه سوخت
۹	مخابرات و ارتباطات	صندوق پست، دفتر پست، دفتر مخابرات، دفتر فناوری اطلاعات و ارتباطات، دسترسی عمومی به اینترنت، دسترسی به روزنامه و مجله، دسترسی به وسیله نقلیه عمومی، دسترسی به ایستگاه راه آهن
	جمعیت	جمعیت سال ۱۳۹۰

منبع: فرهنگ آبادیهای سال ۱۳۹۰ استان کردستان

معرفی منطقه ی مورد مطالعه:

شهرستان کامیاران یکی از شهرستانهای استان کردستان است که در جنوب این استان واقع شده و مرکز آن شهر کامیاران است. این شهرستان دارای ۲ شهر به نام های کامیاران و موچش است. همچنین شهرستان کامیاران دارای ۲ بخش، ۷ دهستان و ۱۵۶ آهادی دارای سکنه و ۱۶ آبادی خالی از سکنه است. و بر اساس آمار سال ۱۳۹۰ جمعیت شهرستان ۱۰۵۹۹۶ نفر بوده است. از این تعداد ۵۶۳۵۵ نفر ساکن در نقاط شهری ۶۶۶۴۱ نفر ساکن در نقاط روستایی بوده اند. میزان شهنشینی در این شهرستان ۵۳/۲ درصد می باشد.

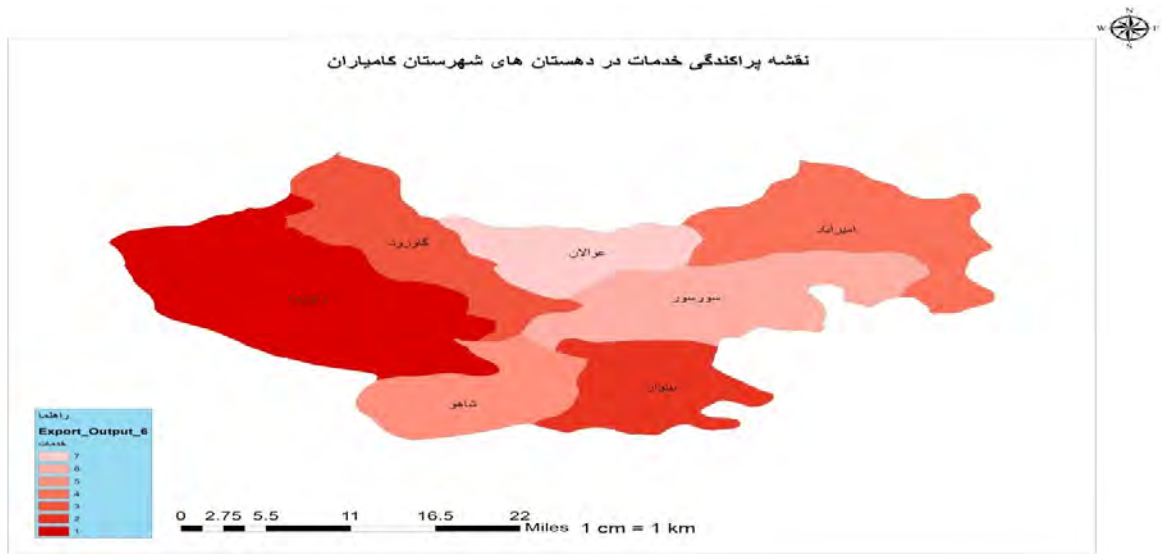

شکل ۱- موقعیت جغرافیا شهرستان کامیاران (نویسندگان، ۱۳۹۷)

تحلیل یافته ها:

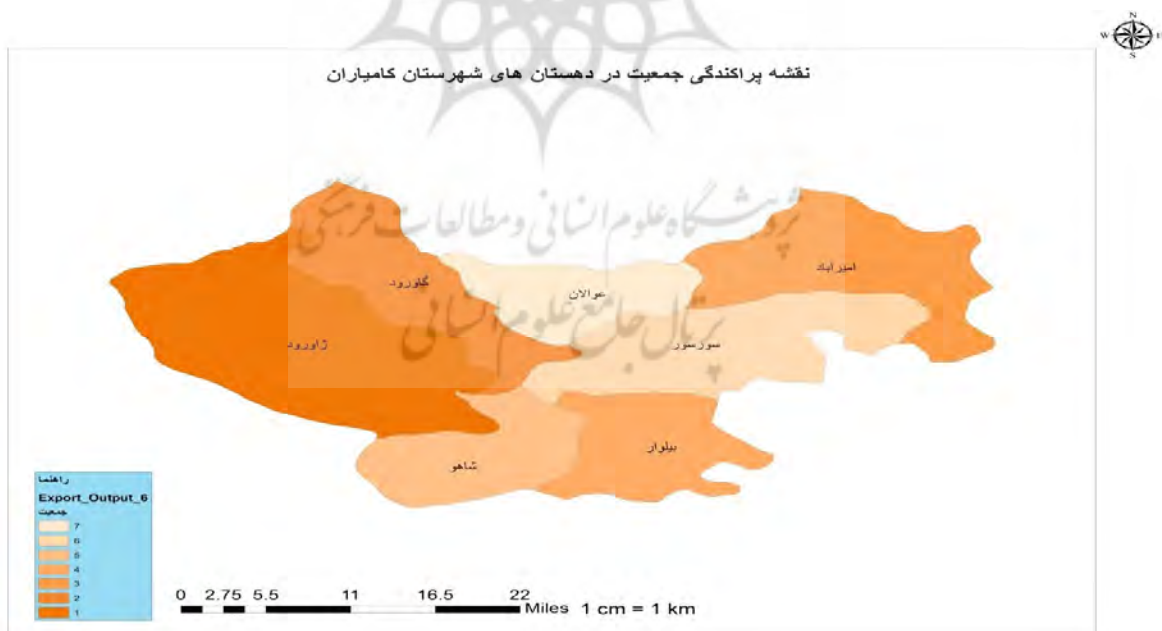
بر اساس فرهنگ آبادی ها، سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ و سال ۱۳۹۵۰ خدمات و جمعیت شهرستان کامیاران استخراج شده و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است جمعیت تمامی دهستان های شهرستان را از فرهنگ آبادی ها استخراج می کنیم

آمار ۱۳۹۰:

شکل ۲- پراکندگی خدمات در دهستان های شهرستان کامیاران بر اساس آمار ۱۳۹۰ (منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۷)

توزیع خدمات در دهستان های شهرستان کامیاران بدین شرح است که دهستان ژاورود با ۳۸۹، بیلور ۲۶۲، گاورود ۲۵۲، امیرآباد ۲۴۲، شاهو ۲۲۸، سور سور ۱۹۲، عوالان ۱۵۶، در جایگاه اول تا هفتم در بین دهستان های شهرستان کامیاران را به خود اختصاص داده اند.

شکل ۳- پراکندگی جمعیت در دهستان های شهرستان کامیاران بر اساس آمار ۱۳۹۰ (منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۷)

براساس اطلاعات موجود در فرهنگ آبادی ۱۳۹۰ که در جدول بالا ذکر شده است، دهستان ژاورود با جمعیت ۱۲۰۷۳ بیشترین جمعیت رو در بین دهستان های این شهرستان را دارا می باشد و به ترتیب دهستان گاورود ۱۰۷۵۴ نفر در رتبه دوم قرار دارد و دهستان های امیرآباد با جمعیت ۶۵۱۸ نفر در رتبه سوم قرار دارد، دهستان بیلوار با جمعیت ۶۳۶۰ نفر رتبه چهارم و سپس شاهو با جمعیت ۶۰۵۴ نفر، سورسور با جمعیت ۴۶۵۸ نفر، عوالان با جمعیت ۳۲۲۴ نفر قرار دارند.

جدول ۲- یافته های تحقیق بر اساس آمار ۱۳۹۰ (منبع: نویسندگان، ۱۳۹۷)

<i>D2</i>	<i>DI</i>	رتبه خدمات	خدمات	رتبه جمعیت	جمعیت	
۴	۲	۲	۲۶۲	۴	۶۳۶۰	بیلوار
۰	۰	۱	۳۸۹	۱	۱۲۰۷۳	ژاورود
۰	۰	۵	۲۲۸	۵	۶۰۵۴	شاهو
۱	۱	۴	۲۴۲	۳	۶۵۱۸	امیرآباد
۰	۰	۶	۱۹۲	۶	۴۶۵۸	سورسور
۰	۰	۷	۱۵۶	۷	۳۲۲۴	عوالان
۱	۱	۳	۲۵۶	۲	۱۰۷۵۴	گاورود

در نهایت بر اساس فرمول زیر میزان نهایی همبستگی بین خدمات و جمعیت در دهستان های مورد مطالعه به دست آمد.

$$R = \frac{1 - \sum d^2}{N^2 - n}$$

بر اساس مدل رتبه - اندازه، $\sum d^2$ مجموع مجذور تمام اختلاف رتبه خدمات و جمعیت می باشد

N هم تعداد متغیر ها می باشد (که ۷ دهستان می باشد)

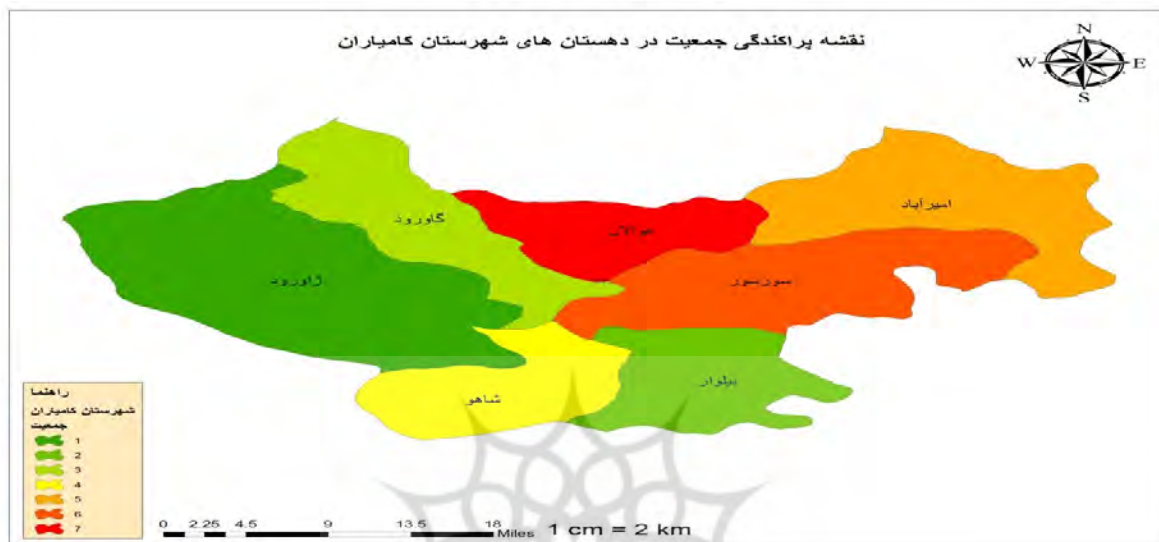
$$R = \frac{1 - 60}{7^2 - 7} =$$

$$R = \frac{1 - 60}{336} = 1 - 0.178 = 0.822$$

از آنجا که عدد بدست آمده در این مدل مقداری بین ۰ و ۱ می باشد هر چه عدد بدست آمده به ۱ نزدیکتر باشد میزان همبستگی بین خدمات و جمعیت در سطح متعادل قرار دارد لذا با توجه به اینکه مقدار عدد به دست آمده از این از این پژوهش ۰.۸۲۲ / می باشد می توان گفت که در دهستان های شهرستان کامیاران بین جمعیت و خدمات بر اساس آمار ۱۳۹۰ تعادل وجود دارد در این راستا بیشترین اختلاف مربوط به دهستان بیلوار می باشد که از لحاظ جمعیتی دارای جمعیتی متناسب، اما از لحاظ خدمات در رتبه پایین تری و در وضعیت نامناسب قرار دارند بنابراین می طلبد که در برنامه

ریزبها به این نقاط ضعیف توجه بیشتری شود و در جهت تقویت امکانات در این دهستان ها اقداماتی اساسی انجام شود تا فاصله فضایی بین دهستان ها تعدیل شود

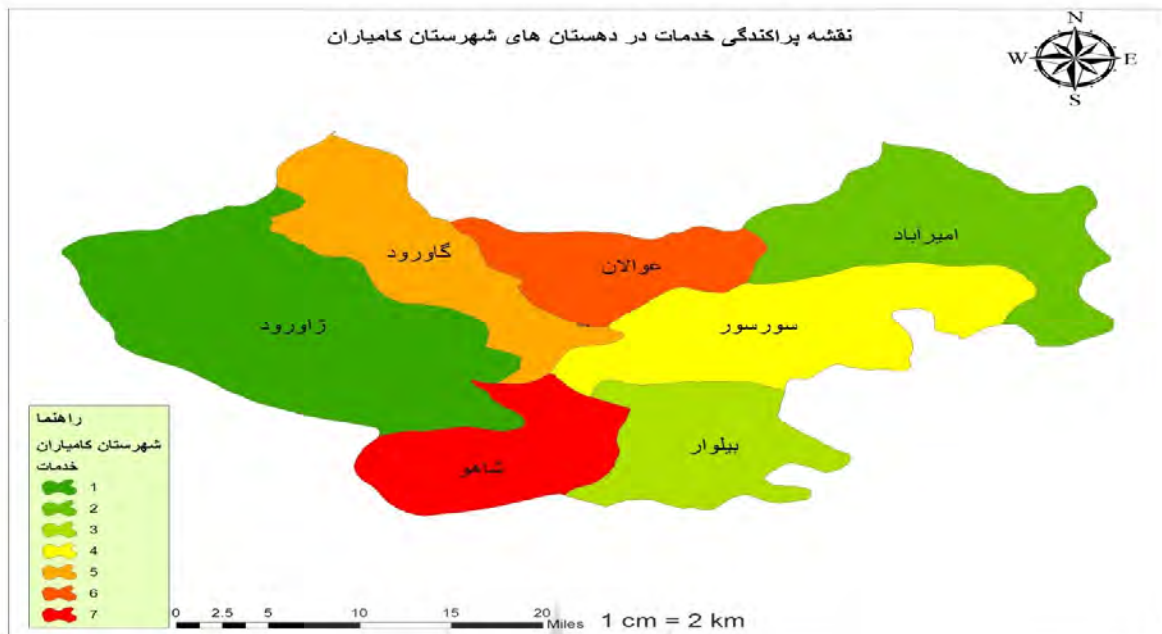
آمار ۱۳۹۵:

شکل ۴- پراکندگی جمعیت در دهستان های شهرستان کامیاران بر اساس آمار ۱۳۹۵ (منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۷)

بر اساس فرهنگ آبادی های سال ۱۳۹۵ جمعیت دهستان های شهرستان کامیاران نسبت به سال ۱۳۹۰ دستخوش تغییراتی بوده است که دهستان های ژاورود با جمعیت (۱۱۰۰۳) رتبه اول، بیلوار با جمعیت (۶۹۳۰) رتبه دوم و دهستان های گاورود (۶۴۵۹)، شاهو (۵۹۵۹)، امیرآباد (۵۵۱۷)، سورسور (۴۱۸۶) و عوالان (۲۴۰۱) رتبه های سوم تا هفتم جمعیت را به خود اختصاص داده اند.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

شکل ۵- پراکنندگی خدمات در دهستان های شهرستان کامیاران بر اساس آمار ۱۳۹۰ (منبع: یافته های تحقیق، ۱۳۹۷)

توزیع خدمات در دهستان های شهرستان کامیاران بدین شرح است که دهستان ژاورود با ۳۹۴، امیرآباد با ۳۰۵، بیلوار ۲۸۵، سورسور ۲۹۵، گاورد ۱۸۵، عوالان ۱۷۶، شاهو ۱۶۲ در جایگاه اول تا هفتم در بین دهستان های شهرستان کامیاران را به خود اختصاص داده اند.

جدول ۳- یافته های تحقیق بر اساس آمار ۱۳۹۵ (منبع: نویسندگان، ۱۳۹۷)

D2	DI	رتبه خدمات	خدمات	رتبه جمعیت	جمعیت	
۱	۱	۳	۲۸۵	۲	۶۹۳۰	بیلوار
۰	۰	۱	۳۹۴	۱	۱۱۰۰۲	ژاورود
۹	۳	۷	۱۶۲	۴	۵۹۵۹	شاهو
۹	۳	۲	۳۰۵	۵	۵۵۱۷	امیرآباد
۴	۲	۴	۲۵۹	۶	۴۱۸۶	سورسور
۱	۱	۶	۱۷۶	۷	۲۴۰۱	عوالان
۴	۲	۵	۱۸۸	۳	۶۴۵۹	گاورد

در نهایت بر اساس فرمول زیر میزان نهایی همبستگی بین خدمات و جمعیت در دهستان های مورد مطالعه به دست آمد.

$$R = \frac{1 - \sum d^r}{N^r - n}$$

براساس مدل رتبه-اندازه، $\sum d^r$ مجموع مجذور تمام اختلاف رتبه خدمات و جمعیت می باشد

N هم تعداد متغیرها می باشد (که ۷ دهستان می باشد)

$$R = \frac{1 - 168}{336 - 7}$$

$$R = \frac{1 - 168}{336} = 1 - 0.5 = 0.5$$

عددبه دست آمده نشان دهنده این است که تعادل فضایی بین دهستان های شهرستان کامیاران زیاد برقرار نیست و نسبت به تعادل فضایی که در سال ۱۳۹۰ وجود دارد اختلاف فاحشی وجود دارد.

نتیجه گیری:

توزیع خدمات در دهستان های شهرستان کامیاران بر اساس آمار ۱۳۹۰ بدین شرح است که دهستان ژاورود با ۳۸۹، بیلور ۲۶۲، گاورد ۲۵۲، امیرآباد ۲۴۲، شاهو ۲۲۸، سور سور ۱۹۲، عوالان ۱۵۶، در جایگاه اول تا هفتم در بین دهستان های شهرستان کامیاران را به خود اختصاص داده اند و در سال ۱۳۹۵ توزیع خدمات در دهستان های این شهرستان بدین صورت بوده است که دهستان ژاورود با ۳۹۴، امیرآباد با ۳۰۵، بیلور ۲۸۵، سورسور ۲۹۵، گاورد ۱۸۵، عوالان ۱۷۶، شاهو ۱۶۲ در جایگاه اول تا هفتم در بین دهستان های شهرستان کامیاران را به خود اختصاص داده اند. بر اساس آمار ۱۳۹۰ توزیع جمعیت در دهستان های این شهرستان این گونه بوده که دهستان ژاورود با جمعیت ۱۲۰۷۳ بیشترین جمعیت رو در بین دهستان های این شهرستان را دارا می باشد و به ترتیب دهستان گاورد ۱۰۷۵۴ نفر در رتبه دوم قرار دارد و دهستان های امیرآباد با جمعیت ۶۵۱۸ نفر در رتبه سوم قرار دارد، دهستان بیلور با جمعیت ۶۳۶۰ نفر رتبه چهارم و سپس شاهو با جمعیت ۶۰۵۴ نفر، سورسور با جمعیت ۴۶۵۸ نفر، عوالان با جمعیت ۳۲۲۴ نفر قرار دارند. همچنین توزیع جمعیت در دهستان های شهرستان کامیاران نسبت به سال ۱۳۹۰ دستخوش تغییراتی بوده است که دهستان های ژاورود با جمعیت (۱۱۰۰۳) رتبه اول، بیلور با جمعیت (۶۹۳۰) رتبه دوم و دهستان های گاورد (۶۴۵۹)، شاهو (۵۹۵۹)، امیرآباد (۵۵۱۷)، سورسور (۴۱۸۶) و عوالان (۲۴۰۱) رتبه های سوم تا هفتم جمعیت را به خود اختصاص داده اند. به طور کلی بر اساس آمار سال ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ که بررسی تعادل فضایی بین خدمات و جمعیت در دهستان های شهرستان کامیاران پرداخته شد چنین استنباط می شود که در سال ۱۳۹۰ بین خدمات و جمعیت دهستان های شهرستان تعادل فضایی بهتری نسبت به سال ۱۳۹۵ وجود دارد و در سال ۱۳۹۵ بین توزیع خدمات و جمعیت تعادلی برقرار نیست.

پیشنهادات:

تعادل فضایی بین دهستان های شهرستان کامیاران در زمینه های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی سبب برهم خوردن فضایی سکونتگاه و رشد شتابان و بی رویه شهرستان کامیاران شده است که نتیجه آن نامتعادل شدن ساختار فضایی شهرستان شده است که شیوه برنامه ریزی به صورت متمرکز اثرات زیانبار خود را به صورت های مختلف نمایان می سازد، جذب قسمت اعظم بودجه شهردر شهرستان و بی بهره ماندن یا کاهش اعتبارات لازم دهستان های شهرستان دلیل اصلی این شکاف فضایی می باشد که برای ایجاد تعادل پیشنهادات ارائه می شود از قبیل: ۱- توزیع مناسب و عادلانه تر اعتبارات عمرانی و زیر ساختی ۲- رونق دادن به نقاط مرزی ۳- کنترل جمعیت جویایی کار در دهستان های شهرستان ۴- رونق دادن به کسب و کارهای زراعی و غیر زراعی در سطح این دهستان ها پیشنهاد می شود ۵- ارائه راهکارهای برای جذب گردشگر ۶- ایجاد شهرک های صنعتی و نیمه صنعتی در دهستان های محروم با توجه به نیاز های اولیه ثانویه ساکنان ۷- افزایش حس تعهد و پایداری مردم از طریق مشارکت دادن مردم در طرح های توسعه فرهنگی و

اقتصادی در این دهستان ها در جهت رسیدن به توسعه ۸- استفاده از منابع پایدار محیطی در دهستان ها ۹- حمایت از اقتصاد ای محلی و کوچک.

منابع:

- ۱- آذر، عادل (۱۳۸۵) رتبه بندی استان های کشور با استفاده از رویکرد تحلیل پوششی داده ها، فصل نامه پژوهش های اقتصادی، سال هشتم، شماره ۲۷، تابستان، ص ۵۵
- ۲- بهرامی، رحمت الله (۱۳۹۱) بررسی روند عدالت اجتماعی با استفاده از شاخص های توسعه انسانی در ایران طی دو دهه اخیر، چشم انداز جغرافیایی (مطالعات انسانی) سال ششم، شماره ۲۰، پاییز ۱۳۹۱ صص ۸۵-۹۹
- ۳- جمعه پور، محمود (۱۳۸۵)، مقدمه ای بر برنامه توسعه روستایی، دیدگاه ها و روش ها، سمت
- ۴- خانی، فضیله، مردانی، مریم (۱۳۸۷) توسعه یافتگی و شاخص های فقر انسانی و جنسیتی مناطق شهری و روستائیان ایران، پژوهش های زنان، دوره ۶، شماره ۴، زمستان ۱۳۸۷ صص ۷۵-۱۰۸
- ۵- خاکپور، باوان پوری، براتعلی، علیرضا (۱۳۸۹): اسلام و شاخص های توسعه مجموعه مقالات چهارمین کنگره بین المللی جغرافیدانان جهان اسلام، دانشگاه زاهدان، فروردین ۱۳۸۹، صص ۱۸۲-۲۰۲
- ۶- زنیل زاده، رضا-برزویان، صمد و علیرضا قجری (۱۳۹۱) بررسی و تعیین شاخصهای توسعه انسانی، آموزش در استان های کشور در سال ۸۷-۸۸ فصلنامه علمی-پژوهشی نگرشهای نودر جغرافیایی انسانی، سال چهارم، شماره دوم، بهار ۹۱ صص ۶۳-۸۱
- ۷- سامتی، مرتضی، رنجبر، همایون، محسنی، فضیلت (۱۳۹۰)، تحلیل تاثیر شاخص های حکمرانی خوب بر شاخص توسعه انسانی مطالعه موردی: کشورهای جنوب شرق آسیا (ASEAN)، پژوهش های رشد و توسعه اقتصادی، پاییز ۱۳۹۰، دوره ۱، شماره ۴، صص ۱۸۳-۲۲۳
- ۸- شیرزادی، رضا (۱۳۹۱) توسعه و توسعه انسانی در قطر، فصلنامه مطالعات سیاسی، سال پنجم، شماره ۱۸، زمستان ۱۳۹۱، صص ۱۰۹-۱۳۰

- ۹- عصارى آرانی، عباس، افضلی ابرقویی و جیهه (۱۳۸۹)، ارتباط اندازه دولت با توسعه انسانی (مقایسه کشورهای نفتی و کشورهای در حال توسعه غیر نفتی)، رفاه اجتماعی، بهار ۱۳۸۹، دوره ۱۰، شماره ۳۶، صص ۶۱-۹۰
- ۱۰- صادقی. حسین، عبدالهی حقی. سولماز، لیلا عبدالله زاده، (۱۳۸۵)، توسعه انسانی در ایران، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال ششم، شماره ۲۲۰، صص ۲۸۳-۳۰۴
- ۱۱- کریم کشته، محمد حسین-زمانیان، غلامرضا (۱۳۸۳) بررسی شاخص توسعه انسانی در استان سیستان و بلوچستان مجله جغرافیا و توسعه، پاییز و زمستان ۱۳۸۳ ان دوره ۲، شماره ۴ صص ۳۵، ۶۰
- ۱۲- مظفر زاده، فتح الله (۱۳۸۰)، بررسی شاخص توسعه انسانی و تاثیر آن در روند توسعه علم و فناوری، رهایفت، ش ۲۴، بهار و تابستان ۱۳۸۰، صص ۵۵-۶۸
- ۱۳- مهدی لو، علی، اصغرپور، حسین و زهرا کریمی تکنلو (۱۳۹۵)، بررسی رابطه علیت بین شاخص های توسعه انسانی در ایران با رویکرد مدل غیر خطی $MS-VAR$ فصل علمی پژوهشی برنامه ریزی و بودجه-سال بیست و یکم شماره ۲، تابستان ۱۳۹۵ صص ۲۵-۵۳
- ۱۴- نوربخش، فرهاد (۱۳۸۲) توسعه انسانی و تفاوت های منطقه ای، فصل نامه پژوهش های و سیاست های اقتصادی، شماره ۲۸، تهران، صص ۱۵-۴۳
- ۱۵- *Torjman, S., (2000), the Social Dimension of Sustainable Development, Caledon Institute Social*